

GWERZ

**Eur bugel so bet merzeriet a mouguet
gant he lestad Youen Yvinec**

Tad, mab, a Speret santel, tri ferson an Drindet,
A c'hui mam garantezus, so en Ynv curunet,
Roit din ho sclerijen un neubeut tie amzer,
Vit ma c'hellin discleria dre oll e Finister.

C'hoant a meus da ziscleria dirag ar gristeinien,
Ar verzerenti so bet gret da Varte Jaouen,
Demeus a beurs he lestad, Youen an Yvinec
Ebars e canton Pleyben, bars e pares Gouëzec.

Gant un intaves e oa Yvinec euteujet.
Eur botrez eus he goas all ganthi oa bet chomet,
Corf ar bugel, er bed-ma, so bet merzeriet
Ag he c'hene gant Jezuz en Palez an Drindet.

Deus ar beurs he zad devoa, un tamik peadra,
Sufis evit e guiska ag evit he maga,
Gleje ket beza tretet goasoc'h vit al louënet,
Goulsgoude eo bet, sioas, raog mont divar ar bed.

Seleouit coz a yaouank gant g'uir intantion,
Me gred e vezo touchet, ko als a me, ho calon,
O clevet recita scler ebars en ber gomzo,
A viset so gret dezhi, o clevet he maro.

Goude ma so bet, s'ioas, eur gouan rust meurbet.
Cals a dud neur gwele mad vije kaz' frimet.
Mari Jaouen a vije neur gwele e kousket,
El leac'h ma coueze an erc'h, an avel, scorn kalet.

Allas manket an doënn sur a us de gwele,
Goude pa vije zavet neuze eus ar beure,
Ne devoa ket a zillat da c'holde c'hroc'hen,
N'ag anter vouët da zilbri, ha trista pinijen.

Taolet e vije Marie, ive ebars an dour.
Doue ar guir Brovidans breste dei he zikour,
Ag he buez astenne dre ze var an douar,
Da c'hortos ma teui an heur dei da bignad d'ar gloar.

D'an traon demeus ar solier o bet ive taolet,
Dre ar sujet eus he lam, he fean oa ofanset,
Sonjal dont da rei dezhi, velse taol ar maro,
Pa deue ket da vervel dre ner ar souffraiso.

O ! demeus unek vloa oa ar bugel oajet
Ag evel unan pemp bloa hi oa c'hoas da velet,
Dre ma ranke souffr kement ets ar verzerenti,
Oa forset da veza faëbl, da dremen eb kreski.

Jouen devoa promese, allas gant he vates
Evit derc'hel nos a deiz d'ober fallagries,
Gret o devoa eur c'homplot vit gallout dont a ben
Da lakat fin er vuez zougue Marie Jaouen.

He vates gant Yvinec a oa bet ofanset,
An ti un neubeut amzer devoa neuze kuitet,

Evel ma nem gavañ lac'h e teuas adare
Gant kals a joa d'ar vizi ze, vit ober fallente.

Gwel dies eo resist, enep an dud kruel.
Pa oa ket, e ne oa g'arveza, bet lac'het ar bugel
Eur feson all, cristenien, goude oa kemeret,
Vit rei deshi ar maro a mont divar ar bed.

An Yvinec un nosvez neus d'he vreg lavaret :
Et buan breman Marie n'ho kwele da gousket,
Ne deuet ket da zével, ken a pezo klevet
Tud an ti all pilet lava ; intedit m'ar keret.

En nos se oa ar barbar bars er c'hriñgal savet
Evit mouga he lesverc'h, creis entre diou c'holc'het,
Un dorn laket var he c'ri, un all var he guinou,
Vit e ampech da grial, na da ober klemou.

Var estomac ar bugel oa neuze daoulinet ;
Ha pa dije mil' buez eno vije marvet,
Entre griffou he lestac, muntret bras a cruel,
So da lezenou Doue, nos a deiz infidel.

Me o ped oll cristenien deut da gonsideri
Penaos e so tud karget eus a intrateri,
Comprenit bars er sotrans neus bet Marie Jaouen
Araog renta he c'hene d'or Salver Souveren.

Nod ket penaos, va Doue c'hel an douar souten
Un den ken malisius, un den ken inhumen,
El leac'h beza digoret eno er moment se,
Ma tiskenje en infern buan corf ag ene.

Ar vates a vouez huel, neuze eus ar beure,
Deu da grial ar baotre, zont eus e goude,
Marie vian sao buan, breman da dijuni,
Vel pa vije ignorant de neus a neventi.

Ar bugel oa interet gant enor a respet ;
Un neubeut deiou eo bet kuzet brao an torfet,
Ha deut oar d'hen dizolo, dre brovidans Doue,
Marie Prat so astenet, cre-ze dei he bue.

Youen Yvinec nevoa laket ferm ne speret,
Nem disober eus a dud gleje carout parfet,
Ma vije chomet kuzet, an torfed bars er vro
He vreg entre he zaouarn dije bet ar maro.

En deiz kenta vis ebre oa ar c'hrim cometet,
Pa eo bed disoloet gant an oll baldet,
Yvinec a Jeann Brenner, coupabl eus ar suplis
So bet kaset d'ar prison paseet e cour-d'assis.

Ebars e fin mis gwerc'h so bet selaouet
Pevarzec test e Quimper, var sujet an torfet
Jeann Brenner, so bet roet dezhi he liberte
A Youen an Yvinec, barnet pad he vue,

D'ober labouriou forsd en touez ar vuntreñien,
Vit comans bars er bed man d'ober he binijen,
Breman e teu da sonjal n'he amzer dremenet,
Bars ar vuez dizordren, p'hini neus bet heuillet.

Abaoue he vugaleach betek he dregont vloa,
Siouas neus bet condet eur vuez ar falla,
Daoust d'he oll fallente, goullomp oll a galon,
Ma royo Doue dezhat, couls a dem, ar pardon.

EUN TROC'HER MOC'H

GWERZ YVON TERREC

*En em grouget e prison Quimper, ar 6 a vis Eost 1891,
gant aon rag he j'ajamant.*

Me o ped a wir galon, Roue holl buissant,
Da bresta din ho speret, ebars en heur bresant,
Vit ma c'hellin recita ebars e ber gomzou,
Cals demeus a laeronsi, a demeus a grimou.

Mar roit din ho speret teuin da ziscleria,
Ar vuez trist deus heuillet Terrec bars er bed-ma,
Ar c'hosa tud so breman, o ren ebars ar bed,
N'eus ket klevet kement all, aboue ma in ganet.

Va goad a deu da frima pa deuan da gompren,
Va speret a so troublet, va c'halon en anken,
Sonjal en defe un den so gant eur vam ganet,
Conduet eur seurt buez, selaouit Bretonet :

Terrec a deus bet heuillet hent ar fallagries,
Ag aboue ma oa buguel nem laket da laeres,
N'eus ket heuillet sioas hent an dud badezet;
Heuillet en neus pen da ben hent ar gwir payanet.

Da oad demeus a seis vloas oa e nem laket laer,
Betek nao bloas var-n'ugent, neus dalc'het he vicher.
Bet nevoa araog breman diou gondaonation :
Goud a re var pe seurt tu, digor dor ar prison.

D'an oad euz a c'houezek vloas, en ti oa bet mevel
Oa nem laket da fersi daer deus ne diou arbel,
A kaset neuze ganthan eur som bras a arc'hant,
Vit ober faos dispignou vit eva gwin-ardant.

Betek bars e Sant-Malo, Terrec neus bet laeret,
Evel ma kave an tu vije atac presset,
Lakat he zorn malevrus ebars e pep kartier,
Var headra he neza, ia sur eber amzer.

Dillat, evach ag arc'hant vije gaethan laeret,
Pa neur gave en un ti ne vije ket genet,
Evit goulen da eva ag ive da zebri,
Ar pezh vije d'he ide, hervez he fantasi.

An dud a roe dez-han, ar pe a c'houlenne,
Gant aon entre he zaouarn dont da goll ho bue.
An holl ebars ar c'hontre, pa velet anezhan,
Gomanse ho yzili, var an heur da grena.

Ouspen an oll laeronsi a neus bet cometet,
Terrec o gant kals a dud be ive akuset,
Deus beza laket an tan, a deus beza lac'het
Mes e c'hober ar c'hrimou ne oa ket bet gwelet.

Ebars an daou varnugent demeus a vis kerzu,
E so bet rentet un ti e poultrag e ludu,
E Kervagor, e Tregunc, so var dro seis kart leo,
Compreuit mad cristenien, demeus a Concarneau.

Var dro eis heur euz an nos, da bet kroget an tan,
Peder den so bet devet, ebars e kreis ar flam,
Oll tud an ti nemet un, oa et da Concarneau,
He vuez neus preservet dre zeus ar flamo.

Heman so paralizet, neus ket un ezel mad, | tad
Chomet breman er bed-man, neus na breur, mam, na
Eur groas pouner neu s' sioas, Rene Bris da zougen
He chans a so dinatur, k'let he blaneden.

Na pebeus ta calonat, oa bet dan den kes man,
Pa oa neur gavet er gear pa ne vele netra,
Nemet moguerriou an ti, he dud ne vele ket,
Vele met ho relegou, a c'hoas a voant rostet.

Nep a nevoa ar galon d'ober eur sort torfet,
E-beo entre peva march, gleje bea laket,
A goude devet en tan, vit scoer e Breiz-izel,
Ag a ludu dionthan gouentet gant an avel.

En deiz araog an tan gwal Terrec oa hep arc'hant,
En deiou varlerc'h newa hervez e santiment,
Ze a roe da gredi d'an oll bars er c'hontre
E oa bet an torfetour eus ar c'hrimou bras-se.

Rag ebars e Kervagor e oa aour ag arc'hant,
Pa oa finiset an tan, oa fouillet prontamant,
Kavet oa neubeut moni spilliou a boutonou,
An aour ag an arc'hant oa partiet en n'ho zro,

Entro pad peder zizun eo bed an archerien,
E klask arreti Terrec, dre an oll amzer ien,
C'hoas ne devoa ket gallet donet d'en arreti,
Paysanted deus bet gret dre zikour kre eur c'hi.

Dont a re da venerzi an dud deus ho buez
Mes ranket he neus plega enep volonte.

A daoust d'he oll, a bet garotet

A da brison Concarneau a neuze conduit.

Ac'hane oa conduit da Gaimper d'ar prison,
Vit gortos beza barnet, e gondaonation;
A pemp a pevar-ugent se galvet a destou,
Evit beza zelaouet, var s'jet ar chrimou.

D'ar pevar d'eus a vis eot commansas he affer,
A continuet d'ar pemp, nem gave d'ar merc'her,
En deiz varlerc'h vel ma oa digor dor he brison,
Neur gavas tud estonet a'eo ket ep rezon.

Yvon Terrec en devoa a'rag he jujamant,
Aoun nevoa da receo, su' he gwel chatimant,
Ne chomas ket da c'hortos fin eus ar c'hour d'assis,
Rentet dezhan ec'h unan evelen ar justis :

He zillad neus bet fennet ebars en ber amzer,
A gant boulouzen he doulasson he voutou ler,
Neus ereet he zillad, pa c'hoas he gorf
Evit dont da nem groug dre perz an droug ser.

He zillad eus ar prison neus bet taolet er mes,
Laket an-he da veza d'he gorf paotr contre-poe,
En noas evel eur bugue pa deu var an doual,
Neus finiset he vue kre he ep laket mar.

EUN TROC HER MOG